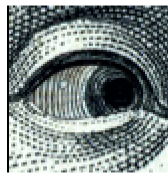

FOLLOW THE MONEY

Rabobank was belangrijke troef in mondkapjesdeal Sywert van Lienden met overheid

ECONOOM BARBARA BAARSMA TIJDENS DE RABO TOP CLUB

NIEUWJAARSBIJEENKOMST IN 2017. © *JEAN-PIERRE GEUSENS / NOVUM*

FTM 19 MAART 2022

JAN-HEIN STROP
STEFAN VERMEULEN

De Rabobank was een belangrijke steun voor Sywert van Lienden tijdens de onderhandelingen over zijn veelbesproken mondkapjesdeal met de overheid. De bank had 115 miljoen euro en een dealteam klaarstaan om de transactie te financieren, dankzij bemiddeling van Barbara Baarsma, toen directeur van Rabobank Amsterdam. Dat blijkt uit het boek 'Sywerts Miljoenen', dat op 24 maart verschijnt.

7:23F

Vanaf het begin van de onderhandelingen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) schermde Sywert van Lienden nadrukkelijk met de financiële steun die hij van de Rabobank genoot.

Van Lienden introduceerde zijn 'Hulptroepen Alliantie' op 12 april 2020 per e-mail bij het ministerie, met de mededeling dat hij 'vertrouwde Nederlandse kampioenen uit het bedrijfsleven' achter zich had staan. Hij zei op korte termijn tientallen miljoenen mondkapjes te kunnen leveren 'zonder direct geld te vragen aan de Rijksoverheid'.

Toenmalig Rabobank Amsterdam-directeur Barbara Baarsma stond in de cc van de mail, als een van de betrokkenen die had meegewerkt aan het plan. In dat stelde de stichting Hulptroepen Alliantie dat de financiering van de Rabobank 'rond' is, dat het geld 'beschikbaar' is.

Baarsma had een krediet van 115 miljoen euro geregeld waarmee de mondkapjesdeal – van uiteindelijk 100 miljoen – zo nodig gefinancierd kon worden. Ook was er een dealteam van vijf Rabo-bankiers bij de mogelijke transactie betrokken. Dat blijkt uit interne e-mails en presentaties in handen van Follow the Money. 'Verder hebben we erg veel zin om hieraan te werken; we maken er graag een succes van!,' schreef een Rabo-bankier aan Baarsma op 13 april 2020.

Baarsma en Van Lienden kenden elkaar al jaren. De UvA-econoom zat vanaf 2012 in de raad van toezicht van G500, een politiek initiatief van Van Lienden. Beiden waren in het verleden regelmatig tafelgast bij televisieprogramma *De Wereld Draait Door*. Bij vragen van de Rabo-bankiers aan Van Lienden en zijn partners fungeerde Baarsma als tussenpersoon, blijkt uit het e-mailverkeer.

Serieuze gesprekspartner

De steun van de Rabobank maakte de Hulptroepen Alliantie voor VWS een serieuze gesprekspartner. Van Lienden schermde tijdens de onderhandelingen ook met de steun van KLM, maar daarvan wist het ministerie dat het onzin was.

In ruil voor het krediet vroegen de Rabo-bankiers een 'onvoorwaardelijke' afnamegarantie van VWS, blijkt uit de stukken. Het ministerie was bereid die te geven. In een call met Van Lienden op 13 april 2020 toenmalig minister voor Medische Zorg Martin van Rijn: 'Als iemand bij ons binnenkomt met 40 miljoen mondkapjes, zeggen wij: fijn, we nemen [die] gegarandeerd af.'

Van Rijn zei erbij dat de overheid zelf geen werkkapitaal zou verschaffen, wat de financiële steun van de Rabobank onontbeerlijk maakte. Uiteindelijk besloot VWS enkele dagen later de deal van 100 miljoen euro toch volledig zelf te financieren. Het krediet van Rabobank was hierdoor niet meer nodig. Het ministerie wil niet zeggen waarom het besloot de deal zelf te financieren.

Van Lienden en zijn partners Bernd Damme en Camille van Gestel lieten de deal lopen via het commerciële Relief Goods Alliance bv. Ook tegenover de bankiers maakten zij niet duidelijk dat deze commerciële entiteit losstond van hun non-profitstichting Hulptroepen Alliantie. De inzet van de bv maakte het drietal multimiljonair.

‘Winst geen issue’

Uit de e-mails blijkt dat de Rabo-bankiers vragen stelden over de ‘post onvoorzien’ van 20 procent, waarmee de prijs van de mondkapjes werd verhoogd. Die post hanteerden Van Lienden en zijn partners in de kostencalculaties die ze met de overheid deelden. Een relatief hoog percentage: bij een aantal eerdere bestellingen hanteerde de Hulptroepen Alliantie een post onvoorzien van slechts 5 procent.

‘Als onvoorzien zich niet voordoet, verlaag je dan de prijs?’ mailt de betrokken bankier

In het oorspronkelijke plan zou de stichting 120 miljoen mondkapjes aan de overheid leveren. Zonder tegenslag leverde dat de stichting mogelijk 24 miljoen euro winst op.
Een betrokken bankier mailde daarom op 13 april 2020 (via Barbara Baarsma) aan Van Lienden en zijn partners: ‘Als onvoorzien zich niet voordoet, verlaag je dan de prijs? Of is er dan sprake van winst? In laatste geval mogelijk lastig voor de overheid.’
In reactie daarop stelde Damme dat de overheid het geen probleem vond als er uiteindelijk geld zou overblijven: ‘Er kunnen zaken fout gaan in het proces,’ legde hij per mail uit. ‘Daarom accepteert de overheid ook een risico-opslag [...] “Winst” is dus geen issue voor de overheid.’
Damme verzekerde de Rabobank dat het geld in dat geval een ideële bestemming zou krijgen: ‘Wij willen het kapitaal dat (mogelijk) vrijkomt gebruiken voor o.a. de stichting (goed doel).’

‘Geen persoonlijke betrokkenheid’

Dat Van Lienden, Damme en Van Gestel ook tegenover de bank verzwegen dat de winst in hun eigen commerciële bv zou belanden, is saillant. Het Openbaar Ministerie onderzoekt sinds vorige maand of de oprichters van de Hulptroepen Alliantie hun zakelijke partners mogelijk misleid hebben.
Barbara Baarsma wilde niet reageren op vragen van Follow the Money over haar rol bij de mondkapjesdeal. In eerste instantie liet zij per mail weten: ‘Ik heb geen persoonlijke betrokkenheid gehad bij het conceptplan of de deal met het ministerie van VWS.’
Nadat ze op een later moment werd geconfronteerd met de e-mails waaruit haar actieve betrokkenheid bleek, reageerde ze: ‘De informatie die ik verschafte is niet onjuist. Ik gaf aan dat ik als privépersoon niet betrokken ben geweest en dat ik geen mededelingen kan doen over eventuele betrokkenheid van Rabobank.’
Ook een woordvoerder van Rabobank wilde geen vragen beantwoorden over de betrokkenheid van de bank.